

LUND UNIVERSITY

Viskningar och rop - eller hur vi undrar och förundras

Delsing, Lars-Olof

Published in:

Språk i Oslo. Ny forskning omkring talespråk

2008

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Delsing, L.-O. (2008). Viskningar och rop - eller hur vi undrar och förundras. I J. B. Johannessen, & K. Hagen (Red.), *Språk i Oslo. Ny forskning omkring talespråk* (s. 139-151). Novus Forlag.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Viskningar och rop – eller hur vi undrar och förundras

Lars-Olof Delsing

Bakgrund

I denna uppsats tar jag upp två försummade talakter och den språkliga variation vi finner i dessa i skandinaviska språk och dialekter. Det gäller exklamativer (eller expressiva satser), som i (1), och undringar, som i (2).

- (1) a. Vilka stora fötter du har!
b. Att du aldrig kan lära dig!

- (2) a. Vem kan ha gjort det, tro?
b. Om hon redan har åkt, tro?

Som synes har båda typerna (precis som frågesatser) en uppdelning i satser som framhäver ett led (ofta ett *hv*-led) och satser som inte gör det, utan börjar med en bisatsinledare. Dessa typer kan ha både huvudsatsordföljd och bisatsordföljd i de skandinaviska språken, och de uppvisar stor variation både vad gäller de framhävda leden och ordföljden. Mitt syfte är att kartlägga och beskriva en del av denna variation. Jag kommer delvis att jämföra exklamativer och undringar med motsvarande frågesatser.

Exklamativer

Exklamativer (eller *expressiva satser*, som de kallas av Teleman, Hellberg och Andersson 1999, SAG) finns både med och utan framhävt led.

Framhävda (expressiva) led

Exklamativer med ett *framhävt led* kan ha flera olika strukturer. För det första kan det framhävda leDET stå som fundament (satsbas) i en sats eller fungera självständigt; jfr exemplen i (3).

- (3) a. Vilken trevlig hatt du har!
b. Vilken trevlig hatt!

Jag kallar hela det led som flyttas till fundamentet för framhävt led, medan jag använder termen framhävare om det led som i första hand bär på det exklamativa betydelsen; i (3) är framhävaren *vilken*. Båda typerna i (3) är av intresse, men sådana som är satsformade, som (3a), säger förstås mycket mer om strukturen. De kommer därför att stå i centrum för diskussionen.

Två av svenskans vanligaste framhävare är *vilken* och *vad*. Det kan i förstone tyckas att de används om varandra, såsom i (4)–(5) nedan.

- (4) a. Vad fin hatt du har!
b. Vad stora fötter du har!

- (5) a. Vilken fin hatt du har!
b. Vilka stora fötter du har!

Framhävarna *vad* och *vilken* skiljer sig dock åt. *Vad* fungerar tillsammans med adjektiv/adverb men inte med nominal, medan *vilken* inte kan fungera tillsammans med adjektiv/adverb, men däremot med nominal.

- (6) a. Vad/*Vilken dum han är!
b. Vad/*Vilket trevligt vi hade det!

- (7) a. Vilken/*vad idiot han är!
b. Vilket/*vad monster du har skapat!

Vilken tycks alltså bestämma ett nominal (även om ett adjektivattribut är fullt möjligt), medan *vad* tycks bestämma ett adjektiv/adverb (detta kan även vara ett adjektiv som är attribut till ett substantiv) – dessa extra möjligheter gör att de två framhävarna ibland kan förekomma i samma uttryck (som i (4)–(5) ovan). Den rimligaste analysen blir den i (8)–(9), där *vad* ingår i adjektivfrasen, medan *vilken* är ett led i nominalfrasen.

- (8) a. [_{DP} Vilken [idiot]] han är!
b. [_{DP} Vilken [fin amaryllis]] du har!

- (9) a. [_{AP} Vad dum] han är!
b. [[_{AP} Vad fin] tavla] du har!

Samma fördelning tycks finnas i engelskan, där *what* svarar mot *vilken* i

svenska, medan *how* svarar mot *vad*. Svenskans *vad* och engelskans *what* har alltså olika funktion, trots att de är etymologiskt identiska.

(10) a. What **an** idiot he is! (engelska)

b. What **a** nice hat you have!

(11) a. How stupid he is! (br. engelska)

b. How fine **a** painting that is!

Den obestämda artikeln *alan* i de engelska exemplen antyder att framhävaren *what* knyts till nominal (eventuellt med adjektivattribut), medan *how* knyts till adjektiv (eventuellt sådana som är attribut i en nominalfras).

Även *så*-ord gör skillnad mellan nominala och adjektiviska led. Det adjektiviska *sådan/sån* knyts till ett nominal (på samma sätt som *vilken*), medan det adverbliella *så* knyts till ett adjektiv eller adverb (på samma sätt som *vad*).

(12) [En sån [idiot]] han är! [En sån [fin hatt]] du har!

(13) [[Så dum] han är! [[Så fin] hatt] du har!

Den svenska framhävaren *en sådan* ersätts ibland i talat/ledigt språk av (*en*) *sicken* (*en*), uppenbarligen främst i Syd- och Västsverige, enligt en undersökning gjord av radioprogrammet *Språket*. Enligt samma undersökning används *tocken* på samma sätt i Mellansverige och delar av Norrland.

De led som kan modifiera adjektiv/adverb kan också modifiera mängdangivande pronomen som *många* och *få*.

(14) a. Vad/så många slipsar du har! jfr ??Vilka många slipsar ...

b. Vad/så få ni är! jfr *Vilka få ni är!

Konklusionen är att *så* liksom *vad* kan modifiera graderbara element (normalt element som kan kompareras).¹

Vi kan alltså skilja på attributiva och adverbliella framhävare. I de

---

¹ I vissa varianter av svenska har man kvantifierande konstruktioner med *vad*. Detta åtföljs ibland av *med* (jfr Teleman et al. 1999: 4: §92, fn.2).

(i) Vad slipsar du har

(ii) Vad med slipsar du har

I vissa varianter av skånska och danska kan denna typ också stå utan *vad*.

(iii) Gud, med slipsar du har! (skånska)

(iv) Gud, med penge han har! (danska)

skandinaviska språken finner vi stor variation vad gäller dessa uttryck. På danska används *sådan en* eller *sikken en* attributivt, medan *hvor* används adverbliellt. Danska *hvor* kan ibland alternera med oböjt *sikke*'.

(15) Sådan/sikken en idiot han er! (danska)

(16) Hvor/Sikke' har du store fødder!

På norska används *for en* attributivt, och *så* eller *hvor/kor* adverbliellt.

(17) For et merkelig menneske det er! (norska)

(18) Så/Hvor/Kor store føtter du har!

I NoTa-korpusen finner jag nästan enbart exklamativer som inte är satser utan självständiga exklamativa fraser (som i (3b) ovan). Det beror säkert på hur inspelningarna är gjorda. Man har ansträngt sig för att försökspersonerna ska vara ostörda och kunna samtala enskilt. Detta är en god förutsättning för samtal och berättelser, men det är just när man har en föränderlig omgivning eller blir störd som man yttrar exklamativa satser, som när man ser på TV, shoppa eller åker bil tillsammans.

Isländskan har normalt *hvílikur* attributivt, men *hvað* adverbliellt.

(19) Hvílikur bjáni (sem) hann getur verið! (isländska)

Vilken dåra (som) han verkar vara

(20) Hvað þú ert með stóra fætur!

Vad du är med stora fötter

'Vad du har stora fötter!'

Vi kan sammanfatta bruket av framhävare i de skandinaviska riksspråken med tabell 1. Distinktionen mellan attributiva och adverbliella framhävare tycks vara klar i alla de skandinaviska språken.

	Danska	Norska	Svenska	Isl.
attributivt	<i>sådan en, sikken en</i>	<i>for en</i>	<i>vilken, en sådan, (en) sikken (en)</i>	<i>hvílikur</i>
adverbliellt	<i>hvor, ikke'</i>	<i>hvor/kor, så</i>	<i>vad, så</i>	<i>hvað</i>

Tabell 1: Exklamativa framhävare i skandinaviska språk.

Framhävarena har olika syntaktiska egenskaper. De attributiva har ett kongruensböjt led, medan de adverbliella saknar detta. De adverbliella tycks fungera samman med led som är graderbara (och normalt komparerbara), adjektiv, adverb och vissa kvantifierande pronomen.

Även vad gäller andra syntaktiska egenheter finner vi intressanta skillnader mellan olika framhävare. Här ska jag behandla två sådana, utflyttning av det framhävande ledet och skillnader i ordföljd. Därefter behandlar jag "pseudoutrop" och satser utan framhävare.

Utflyttning av framhävare

Vissa framhävare kan flytta ut ur sin fras, medan andra alltid måste ta med sig hela frasen till satsinitial position, om de ska flytta dit. Med terminologi lånad från den generativa diskussionen om prepositionsfraser kallar jag det för *strandning*, då ett enskilt led (i detta fall framhävaren) flyttar ut ur sin fras till fundamentet, medan jag talar om *pied-piping* då det enskilda ledet tar med sig hela frasen fram till fundamentet. I rikssvenska kan endast framhävaren *vad* stranda sin fras. Alla framhävare kan förekomma med pied-piping.

(21) Vad du har stora fötter!	jfr	Vad stora fötter du har!
*Så du har stora fötter!		Så stora fötter du har!
*Vilka du har stora fötter!		Vilka stora fötter du har!
*Sick(n)a du har stora fötter!		Sick(n)a stora fötter du har!

Finlandssvenskan är (enligt SAG) liberalare än rikssvenskan. Där kan även *så* stranda sin fras (exemplen i (22) är hämtade från SAG: Del 4, §92, not 3)

(22) Så du har vackra rosor!	(finlandssvenska)
Så din brygga har blivit fin!	

I danskan strandar det adverbiala *hvor* gärna sin fras (om den danska ordföljden, se närmare nedan). I talspråk kan också oböjt *sikke* 'stranda sin fras. Villkoret är just att den oböjda formen (neutrum med t-bortfall) används.

(23) Hvor havde vi det dejligt!	(danska)
(24) Sikke' du kender mange mennesker!	(danska)

För övrigt fungerar danskan som svenskan, dvs. de attributiva *sådan en* och *sikken en* kan inte stranda sin fras.

(25) *Sådan du har købt (en) stor bil!	(danska)
*Sikken du har købt (en) stor bil!	

På isländska kan man stranda frasen med det adverbiala *hvað*, och pied-piping tycks inte alls vara möjlig.

- (26) Hvað þu ert með stóra fætur! (isländska)
*Hvað stóra fætur þu ert með!

Med *hvilikur* kan man dock inte stranda frasen, utan pied-piping tycks vara den enda möjligheten.

- (27) *Hvilikur (sem) han getur verið bjáni! (isländska)
Hvilikur bjáni (sem) hann getur verið!

En förutsättning för strandning tycks vara att det utflyttade ledet är adverbliellt. Det verkar alltså som om vi inte kan flytta ut en attributiv framhävare ur en nominalfras. Vi verkar däremot kunna flytta ut en adverbliell framhävare ur en adjektivfras eller adverbfras. Vi verkar kunna flytta ut ur adjektivfraser alldeles oavsett om dessa är attributiva eller predikativa. Vad gäller adverbfraser finns det en skillnad mellan satsadverbial och andra adverbial (dvs. postverbala adverbial). Graderande led kan stå i bäge positionerna (28), men utflyttning av *vad* från satsadverbialspositionen fungerar bara marginellt (29).

- (28) Hon måste (väldigt) ofta hjälpa sina vänner!
Hon måste hjälpa sina vänner (väldigt) ofta!

- (29) ??Vad hon ofta måste hjälpa sina vänner!
Vad hon måste hjälpa sina vänner ofta!

Bisatsordföljd eller huvudsatsordföljd

Exklamativa satser med framhävda led i svenskan har bisatsordföljd. Det ser vi genom att inversion saknas, (30a), och att eventuella satsadverbial står före det finita verbet, (30b). Huvudsatsordföljd är omöjlig oavsett strandning.

- (30) a. Vad stora fötter du har!
Vilka stora fötter du har!
b. Vad mycket pengar du **jämt** har!
- (31) a. *Vad stora fötter har du!
*Vilka stora fötter har du!
b. *Vad mycket pengar har du **jämt**!
- (32) *Vad har du stora fötter!

I danskan kan man också ha bisatsordföljd i denna konstruktion, som i (33). Det normala är dock huvudsatsordföljd med *hvor*, som i (34).

(33) Hvor du har store fødder! (danska)
Jøsses, hvor den kalv dog er fed!

(34) Hvor havde vi det dejligt! (danska)
Hvor har du store fødder!

Det verkar som om strandning är ett krav för huvudsatsordföljd; pied-piping är alltså inte tillåtet då man använder huvudsatsordföljd.

(35) *Hvor dejligt havde vi det! (danska)
*Hvor store fødder har du! (danska)

Det tycks dock inte räcka med strandning för att få huvudsatsordföljd. Det oböjda *sikke* (som klarar att stranda sin fras) kan inte ge huvudsatsordföljd.

(36) *Sikke' kender du mange mennesker!

Vi kan sammanfatta detta så att endast danskt *hvor* (adverbiellt **hv-led** som tillåter **strandning**) kan ge huvudsatsordföljd.

”Pseudoutrop”

I vissa stilarter förekommer en sorts frågande huvudsats med exklamativ pragmatik. I svenska är de normalt negerade (jfr diskussionen om *expletive negation*, se t ex, Portner och Zanuttini 2000).

(37) Hur stor är inte min olycka?! (svenska)
Hvor pen var ikke hun?! (norska)
Hvor dejligt havde vi det (egentlig)?! (danska)
Hvilikur bjani getur han verið?! (isländska)

Typen med *hv-led* tycks mestadels vara litterär. Jag antar att dessa är frågesatser, men att de används pragmatiskt som utrop. De tillåter inte adverbiellt *vad* i svenskan, vilket för övrigt är ett kännemärke för exklamativer.

(38) *Vad stor är inte min olycka?!

Satserna i (37) ska nog ofta tolkas snarast som ironisk-retoriska frågor av samma typ som det svenska talspråkliga: *Hur kul är det?*

Satser med initialt finit verb

I sydsvenskt regionalt talspråk finner vi även exklamativa V1-satser. Dessa har stark betoning på finita verbet och anger att predikatet gäller i hög utsträckning.

- (39) ÄR jag trött! (~Vad jag är trött!)
HAR jag jobbat idag! (~Vad jag har jobbat idag!)
ÄR han en bra skådespelare! (~Vad han är en bra skådespelare!)

Dessa satser saknar alltså framhävda led, men har samma betydelse som satser med sådana.

I västsvenskt talspråk och vissa norska varieteter fungerar också (39), men då normalt med *eller* som svans (L.-G. Andersson, Mai Tungseth p.k.).

- (40) Är jag trött, eller?
(41) Er jeg trøtt, eller?

I danskan finns samma konstruktion, men då krävs enligt samstämmiga uppgifter ett tryckstarkt *lige*.²

- (42) Er jeg LIGE træet!
Har jeg LIGE arbejdet i dag!
Var det LIGE vildt at se den film!

Betydelsen hos de skandinaviska konstruktionerna är den samma som i amerikansk engelska: *Am I tired!*, men engelskan har betoningen på subjektet. Konstruktionen tycks saknas i brittisk och australisk engelska (Peter Trudgill, Dianne Jonas p.k.). Även tyska har samma konstruktionstyp: *Mein Gott, bin ich müde!* Konstruktionen saknas i standardspråken, men tycks finnas över en stor del av det germanska språkområdet.³

Satser med bisatsinledare

Att-satser och komparativa *som*-satser kan användas som exklamativer. Detta tycks vara möjligt också i danska och norska.

- (43) Att du aldrig kan lära dig!
Att det ska vara så svårt!

---

² Tack till Karen Margrethe Pedersen som förmedlat informantsvar om detta bruk.

³ Även bland denna typ av satser finns pseudoutrop, satser som delvis tolkas som frågor delvis som utrop: *Är den inte fin?!*

I österbottniska används gärna *då*-satser i stället för rikssvenskans *att*-satser i sådana fall (Ann-Marie Ivars, p.k.).

Som-satserna modifierar verbfraser, inte adjektivfraser eller adverbfraser. Jämför satserna i (45) med motsvarande *vad*-satser.

- (44) a. Som du ser ut!
Som jag jobbade på det!
b. Som du sæler og griser! (norska; Solør)
- (45) a. *Som du är lat! jfr Vad du är lat!
b. *Som du har fin hatt! jfr Vad du har fin hatt!

Undringar

Även bland undringarna kan vi skilja på satser med och utan framhävt led.

Undringar med framhävt led

Även bland undrande satser med framhävt led finns variation mellan huvudsatsordföljd och bisatsordföljd. Det normala i rikssvenskt talspråk är huvudsatsordföljd. Samma sak verkar gälla norska.

- (46) Hur kan det ha gått till, tro? (svenska)
Vem kan har gjort det, tro?
Vart tog han nu vägen, tro?
- (47) Håkke kan ha gjort det, tru? (norska; Solør)

Dessa satser klarar sig klart bättre med ett *tro* eller *måntro* som svans. De skiljer sig formellt inte från frågor (bortsett från svansen), men i vissa svenska varianter får vi bisatsordföljd i undringar, och de kan då inte alls tolkas som frågor.

- (48) ?Hur det kan ha gått till, tro?
?Vem som kan ha gjort det, tro?
?Vart han nu tog vägen, tro?

I västerbottniska är denna typ vanlig och klarar sig utan stöd av svans.

- (49) Hur he kunn ha gått dill? (Stensele)
Vem som kunn ha jort he?
Vars han nu to vägen?

Denna användning av bisatsordföljd i stället för huvudsatsordföljd påminner om de nord- och västnorska frågesatser som kan ha bisatsordföljd (se närmare Lie 1992, Westergaard och Vangsnes 2005). I de norska frågesatserna finns ofta ett krav på att frågeorder (*hv*-ledet) ska vara enstavigt eller enmorformigt. Huruvida denna regel gäller för undringar på västerbottniska är ännu oklart för mig, men min egen halvklara intuition på dialekten säger mig att de inte är fullt grammatiska.

Undringar utan framhävt led

Även undringar används utan framhävt led. I svenska är det främst *om*-satser.

- (50) Om jag skulle ta och koka mig en kopp kaffe (tro)?

Det tycks vara fråga om rogativa *om*-satser (dvs frågesatser). Det kan vi se i danskan som skiljer mellan rogativt *om* och konditionalt *hvis*.⁴

- (51) ?Om jeg skulle lave lidt kaffe (monstro)?
*Hvis jeg skulle lave lidt kaffe (monstro)?

I Nordsverige används en subjunktion som kommer ur den fornnordiska frågepartikeln *hvert*. I (52) ges ett exempel med subjunktionen i indirekt frågesats, och i (53) med samma subjunktion i självständig undring. Mitt intryck är att *hort* är vanligare i undringar än i indirekta frågor.

- (52) Ja vet int **hort** ja sku ring'en. (Stensele)
'jag vet inte om jag skulle ringa honom'

- (53) **Hort** ja sku ring'en?
'om jag skulle ta och ringa honom, tro?'

Denna subjunktion finns belagd även i andra nordsvenska mål, Överkalix: *husst* (Swedia2000) och Piteå: *wort/vort/hort/ort* (Pitemålsordboken).

---

⁴ Vissa danskar godtar inte *om* heller. De skulle föredra uttryck med V1, som: *Skulle jeg lave lidt kaffe (mon/monstro)?*

(54) I grubbel vort-n Kalle kãm e dag (Pite)
'Jag undrar om han Kalle kommer idag'

(55) Hort hä var-n lax?
'Jag undrar om det var en lax'

I Götaland (sporadiskt i Skåne, Svealand och södra Norrland) förekommer *äss/äst* som konditional subjunktion. Denna tycks ha spritt sig till användning i rogativa bisatser och i undringar (Teleman 2006). Enligt Teleman är subjunktionen uppkommen av frasen *Är det så*.

(56) ess jag lefwer te nästa Herra dagen, dau ska jak gau te Kongs
Jag kan undra äss där ä nåt å hämta (Ronneby)
Äss ja skull göra dä? (Hovmantorp)

Huvudsatsordföljd eller bisatsordföljd

Vi har sett att både exklamativer och undringar kan ha såväl huvudsatsordföljd som bisatsordföljd. Det finns emellertid starka restriktioner på fristående exklamativer med huvudsatsordföljd.

På samma sätt förhåller det sig med vanliga frågesatser i norska dialekter. Kvesitiva (sökande) frågor kan i nord- och västnorska få bisatsordföljd under vissa förutsättningar (se t ex Lie 1992, Westergaard och Vangsnes 2005), medan motsvarande satser har huvudsatsordföljd i östlandsnorska och bokmål.

(57) Ka du sa? (Tromsø)
(58) Hva sa du? (Oslo)

Det finns dock starka restriktioner på bisatsordföljden. Den är i de flesta dialekter bara möjlig med enstaviga frågeord.

(59) Kor du bor hen? (Tromsø)
*Korhen du bor?
Korhen bor du?

På samma sätt kan man i vissa norska dialekter (främst sydvästnorska), använda bisats för rogativa frågor (Lie 1992, Vangsnes 2005).

(60) Om du har bodd i Stavanger? (Rogaland)

Exempel (60) tolkas som en *jalnej*-fråga och besvaras som en sådan i Stavanger. Konstruktionen verkar vara relativt spridd på Vestlandet.

I frågor, exklamativer och undringar finns alltså båda möjligheterna: huvudsatsordföljd och bisatsordföljd. I tabell 2 nedan ger jag exempel på de olika ordföljdstyperna i olika skandinaviska varieteter.

	Huvudsatsordföljd	Bisatsordföljd
Frågor	Vem vill göra det? Vill du göra det?	Kem som vil gjøre det? Om du vil gjøre det?
Utrop	Hvor er den dejlig! Är jag trött!	Vad den är fin! Att hon står ut!
Undring	Vem kan ha sagt det? Skulle jeg lave lidt kaffe?	Vem som kan ha sagt det? Om jag skulle koka lite kaffe?

Tabell 2. Huvudsatsordföljd och bisatsordföljd i några satstyper.

Trots att alla möjligheter tycks finnas är det ändå så att vi har en normalordföljd. Vanliga frågor har normalt huvudsatsordföljd; när de har bisatsordföljd finner vi det i mindre områden (Nord- och Västnorge) och med ganska starka restriktioner (framhävaren ska normalt vara ett enstavigt *hv*-led). På samma sätt är utrop normalt bisatsformade; de fall då vi kan ha huvudsatsordföljd gäller mindre områden (enbart danska) och är begränsat till särskilda framhävare (*hvor*). Undringar är normalt huvudsatsformade; de kan uttryckas med bisatsordföljd men bara i ett begränsat område (Västerbotten, ev vidare) och troligen även där med begränsningar på det framflyttade ledet.

Sammanfattning

- De skandinaviska språken använder en rad framhävare i exklamativer; de kan delas in nominala och adverbiala.
- Framhävare i exklamativer kan stranda sin fras endast om de är adverbiala.
- Huvudsatsordföljd kan användas i framhävande exklamativer endast om framhävaren är ett adverbialt *hv*-led.
- Bisatsinledare som kan användas i rogativa bisatser kan ofta användas i undringsbisatser.
- Det finns en huvudsatsordföljd för de olika talakterna.

- Exklamativer är normalt bisatsformade, men kan ha huvudsatsordföljd; de är då begränsade till mindre områden med särskilda restriktioner på framhävarna.
- Frågesatser är normalt huvudsatsformade, men kan ha bisatsordföljd; de är då begränsade till mindre områden, och de efterfrågade leden har särskilda restriktioner.
- Undringar är normalt huvudsatsformade, men kan ha bisatsordföljd; de är då begränsade till mindre områden, och de undrande leden har särskilda restriktioner.

Litteratur

- Lie, Svein. 1992: Ka du sei? *Maal og Minne*, 62–77.
- Pitemålsordboken – allt mïla àg å ööx* 2004: Sammanställd av en arbetsgrupp under ledning av Gun Lidström, fjärde upplagan. Piteå: ABF Piteåbygden.
- Portner, Paul och Raffaella Zanuttini. 2000: The Force of Negation in *Wh* Exclamatives and Interrogatives. Horn, Laurence och Yasuhiko Kato (red.): *Negation and Polarity. Syntactic and Semantic Perspectives*. Oxford: Oxford University Press, 201–239.
- Teleman, Ulf. 2006: Äss du vill ... Om en konditional subjunktions tillblivelse. Ask, S, G Byrman, S Hammarbäck, M Lindgren och P Stille (red.): *Lekt och lärt. En vänskrift till Jan Einarsson 2006*. Växjö: Växjö University Press, 276–283.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg och Erik Andersson. 1999: *Svenska Akademiens Grammatik*. Stockholm: Svenska Akademien. (SAG)
- Vangsnes, Øystein Alexander. 2005: Microparameters for Norwegian *wh*-grammars. *Linguistic Variation Yearbook* 5, 187–226.
- Westergaard, Marit Richardsen och Øystein Alexander Vangsnes. 2005: *Wh*-questions, V2, and the left periphery of three Norwegian dialect types. *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 8, 117–158.